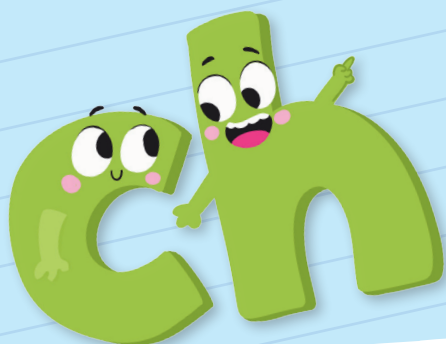


~~nuda~~ zabawa

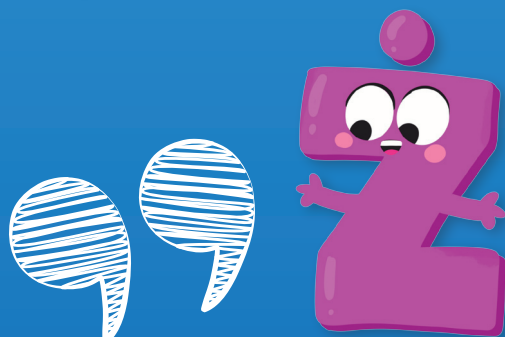
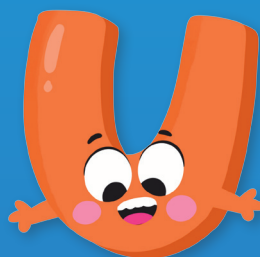


Wesoła nauka

Ortografia



ć, dż, ħ,
ś, ź, ą, ę



Świetlik

W tej książce nie ma miejsca na nudę.
 Znajdziesz tu zwariowane zagadki, zabawne
 sytuacje i mnóstwo niespodzianek.
 Musisz jednak bardzo uważać... Po stronach
 biega Ortograficzny Urwis! To mały psotnik,
 który, choć sympatyczny, uwielbia płać figle.
 Przekonasz się jednak, że wcale nie jest taki
 straszny – tak samo jak zasady pisowni.
 Daj szansę ortografii, a kto wie?
 Może nawet się polubicie...
 Łap długopis w dłoń i ruszajmy!
 Po każdym skończonym rozdziale zakoloruj
 odpowiednią gwiazdkę w spisie treści.
 Odliczaj kroki do finału swojej
 ortograficznej przygody!

**Zapraszam
 na niezwykłą, pełną
 śmiechu przygodę
 z ortografią!**



Spis treści

☆ ó/u	2
☆ rz/ż	8
☆ h/ch	14
☆ Wielka litera	20
☆ Pisownia „nie”	22
☆ Zmiękczenia	26
☆ Spółgłoski dźwięczne	30
☆ q, ę, om, em, on, en	32
☆ Znaki interpunkcyjne	36
☆ Dyktanda	38

Cześć! Jestem **Ó**, ale niektórzy mówią na mnie „o z kreską”. Jestem mistrzem przebieranek! Lubię „przebierać się” w inne litery. Kiedy widzisz mnie w jakimś wyrazie, sprawdź, czy potrafię zamienić się w kogoś innego.

- Czasami przebieram się w **o** (st**ó**ł – stoły).
- Innym razem zamieniam się w **a** (wr**ó**cić – wracać).
- Jak mam ochotę, mogę stać się **e** (ni**ó**sł – niesie).

Uwielbiam wyrazy z określonymi końcówkami. A one uwielbiają mnie – zawsze idziemy w parze. Chodzi o:

- **-ów** (np. Krak**ó**w, król**ó**w),
- **-ówka** (np. lod**ó**wka, klas**ó**wka),
- **-ówna** (np. cesarz**ó**wna).

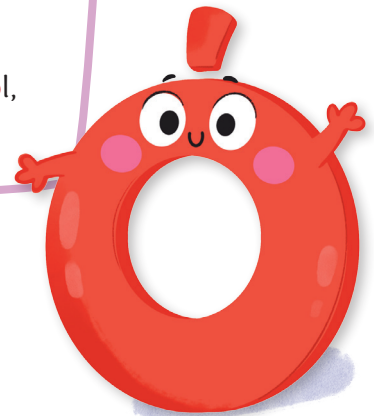
Bywam bardzo uparty. Są wyrazy, w których po prostu jestem i już! Musisz o mnie wtedy pamiętać – np. g**ó**ra, kr**ó**l, ż**ó**łw.



-ów

-ówka

-ówna



Zadanie 1

Kiedy po szkole Bartek zaprosił przyjaciół do domu, zastał w swoim pokoju niespodziankę... Zaznacz w tekście wszystkie wymienne **ó** (te, które da się zamienić na: **o**, **a**, **e**) i wpisz je do odpowiedniej kolumny.



Wieczór zapowiadał się ponuro, więc Bartek zaprosił do siebie siódmkę przyjaciół. Kiedy weszli do środka, wszyscy przetarli oczy ze zdumienia. Pokój wyglądał tak, jakby przeszła przez niego trąba powietrzna! Bartek był pewien, że rano zostawił tu porządek... A gdy przyszli, stół leżał do góry nogami. Kto go przewrócił? Książki porozrzucane były po całej podłodze... Jak do tego doszło? I skąd się tu wzięły te kolorowe pióra? Bartek odwrócił się i nagle... jego oczom ukazał się dziwny, pierzasty stwór. Potwór z apetytem zajadał miód i smarował nim ulubiony wóz strażacki Bartka.

– O nie! – krzyknął Bartek. – Tylko nie mój wóz strażacki! Wracaj, skąd przyszedłeś. I oby się to więcej nie powtórzyło!

ó wymienne na o

ó wymienne na a

ó wymienne na e



W jaką literę
przebieram się
najczęściej?



Zadanie 2

Ten bałaganiarz i łakomczuch dorwał zeszyt Bartka! Najwyraźniej mu nie smakował, bo porozrzucał jego kawałki po całym pokoju. Uporządkuj skrawki kartek wyrwanych z zeszytu. Połącz wyrazy z odpowiednimi zasadami ortograficznymi.

dziób, mój

kotów, Rzeszów

końcówka -ówka

skrócić, zamówić

ó wymienia się na a

siódmy, kościół

ó wymienia się na e

końcówka -ów

pocztówka, kartkówka

ó wymienia się na o

Cześć! Jestem **U**. Gdy na mnie spojrzysz, od razu domyślisz się, dlaczego czasem nazywają mnie „u otwarte”.

Czuję się bardzo ważny w świecie liter, bo to właśnie ja:

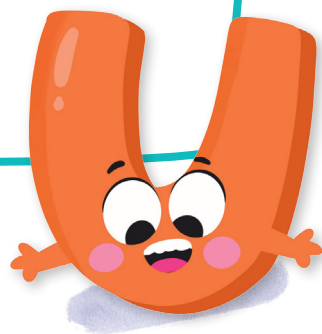
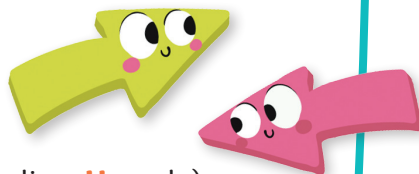
- stoję na końcu wyrazu (np. kotu, płotu, samolotu),
- zwykle pojawiaam się też na początku wyrazów (np. **u**l, **u**lica, **U**rszula).

Mówię „zwykle”, bo istnieją pewne wyjątki, które musisz zapamiętać: **ó**semka, **ó**w, **ó**wdzie, **ó**wczesny.

W świecie czasowników króluję i panuję! Znajdziesz mnie w zakończeniach: **-uję, -ujesz, -uje, -ujemy, -ujecie, -ują** (np. decyujesz, podskakuje, obserwują).

Bardzo lubię wyrazy zakończone na:

- **-un, -unka, -unek** (np. kołtun, opiekunka, podarunek),
- **-um** (np. muzeum),
- **-us, -uszek** (np. całus, maluszek),
- **-uś, -usia** (np. tatuś, mamusia).



Zadanie 3

Julka bawi się w Wesole Królestwo, w którym to ona wydaje rozkazy. Przygotowała dla swoich podwładnych listę zadań. Ortograficzny Urwis postanowił zamienić niektóre czasowniki w obrazki. Pomóż poddanym Julki odszyfrować zadania.



Ja, królowa Julka, nakazuję:

-  nama..... mi obraz!
- go..... mi zupę truskawkową!
-  wypra..... mi moją różową spódnicę!
- nijcie się do mnie!
-  zb..... razem zamek z piasku!

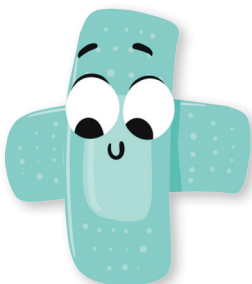


Zadanie 4

Podwładni Julki się zbuntowali! Powiedzieli, że ugotują jej zupę truskawkową, tylko jeśli poprawnie rozwiąże zagadki. Pomożesz dziewczynce?

Jest to dzień, w którym dostajesz prezenty, zdmuchujesz świeczki na torcie i świętujesz z najbliższymi.

D N

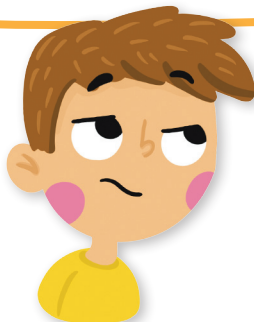


Gdy przewrócisz się na kolano, warto przykleić to na ranę, żeby chronić ją przed zabrudzeniami.

O R K

Ukochana osoba w rodzinie, mama taty lub mamy.
Piecze najpyszniejsze ciasteczka.

B N



To ktoś, kto nie ma ochoty sprzątać zabawek i odrabiać lekcji. Najchętniej cały dzień by leżał i nic nie robił.

L I H

Silny deszcz, który zaczyna padać nagle i bardzo mocno.

L W



Zadanie 5

Julka dobrze się bawiła, rozwiązując zagadkę, więc poprosiła o jeszcze jedną. Przyjrzyj się obrazkowi i razem z Julką odszukaj 12 elementów, które w nazwie mają **ó** lub **u**. Pod tabelką znajdziesz podpowiedzi, ale wybranie właściwej litery należy do ciebie.



ó	u

kr.....lik

.....śmiech

mr.....wka

akwari.....m

poczt.....wka

glob.....s

sp.....dnica

pal.....szki

n.....ty

rys.....nek

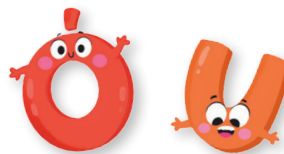
og.....rek

ot.....wek

Zadanie 6

Pewne rodzeństwo wierzyło, że gdzieś w pobliżu ich domu czeka na nich sekretny skarb. Sprawdź, czy udało im się odnaleźć coś wartościowego. Uzupełnij tekst **ó** lub **u**.

DYKTANDO



Z.....zia i J.....zio wyr.....szyli do ogr.....dka na posz.....kiwanie
skarb..... „Gdzieś t.....taj m.....si byćkryta fort.....na!

Tak przynajmniej m.....wił tat.....ś”, szepnęła dziewczynka.

J.....ziożył łopatką i odkopał małe p.....detko. W środk.....
były m.....szelki, pi.....rko, ż.....łty g.....zik i zgniły og.....rek.

„Fuj!”, krzyknął chłopiec. Zdenerwowany rz.....cił łopatkę.

R.....szuł w kierunk.....stoł....., na kt.....rym leżały c.....kierki
i s.....r.....wka z kap.....sty.

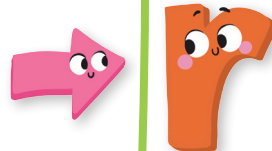
„Wr.....cimy tu j.....tro osmej”, powiedziałaradowana
Z.....zia, kt.....ra wciąż wierzyła, że odnajdzie mn.....stwo

✓ pieniędzy i zostanie kr.....lową.



Cześć! Jestem **RZ**, ale wołajcie na mnie „er-zet”.

Występuję w wielu wyrazach, które w swojej rodzinie mają słowo z literą **r**. Przyjrzyjcie się parze: **morze** – **morski**. Skoro w słowie „morski” słychać **r**, to możecie być pewni, że to właśnie ja wskoczę w słowo „mor**ze**”.



Doskonale czuję się w nazwach zawodów, osób i miejsc, które kończą się na:

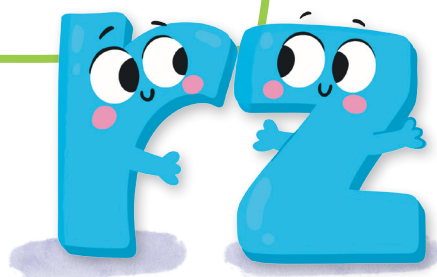
- **-arz** (np. piłkar**z**),
- **-erz** (np. harcer**z**),
- **-mierz** (np. Sandomier**z**),
- **-mistrz** (np. burmistr**z**).

-arz
-erz
-mierz
-mistrz

Mam paczkę przyjaciół, przy których czuję się bezpiecznie. Pamiętaj o mnie po literach: **p, b, t, d, k, g, ch, j, w**, np. **pr**zeszkoda, **br**zeg, **potr**zeba, **dr**zewo, **kr**zew, **gr**zechotka, **ch**rzan, spoj**rz**enie, **wr**zucić.

Ale uwaga! Jest kilka wyjątków, w których moje miejsce zajęło podstępne „sz”: kształt, pszczoła, pszenica, wszędzie, wszystko, ciekawszy, lepszy.

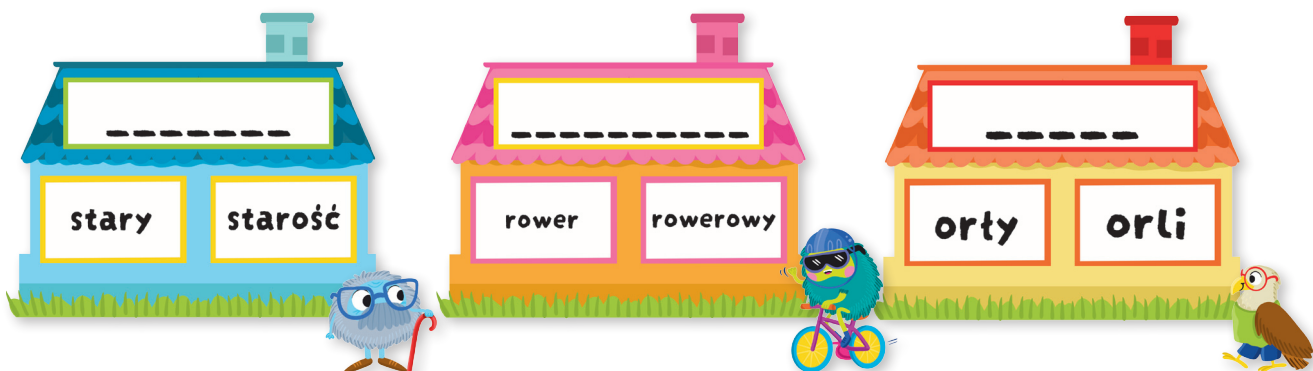
Są też wyrazy, w których po prostu jestem, choć sam nie wiem dlaczego. To np. bur**za**, nar**z**ędzia, rz**ec**z, tchó**rz**.



Zadanie 1



Ortograficzny Urwis odwiedził pobliską wioskę. Kto w niej mieszka? Spójrz na podpowiedzi ukryte w oknach domów — każde z tych wyrazów ma w sobie literę **r**. Nazwa mieszkańca każdego domu to wyraz z **rz** z tej samej rodziny. Wpisz go w dachu domu.



Zadanie 2

Urwis usłyszał głośną muzykę dochodzącą z jednego z domów. Podszedł bliżej, zapukał do drzwi, a tam... przyjęcie! Odszukaj nazwy wszystkich gości w wykreślance i zapisz je obok.

G	N	F	O	W	M	B	Ż	V	D
T	B	K	V	L	A	P	O	R	X
T	V	H	M	V	R	I	Ł	Y	H
A	W	C	A	E	Y	Ł	N	C	A
N	W	X	L	X	N	K	I	E	R
C	U	E	A	R	A	A	E	R	C
E	U	Z	R	Q	R	R	R	Z	E
R	F	W	Z	B	Z	Z	Z	J	R
Z	L	E	K	A	R	Z	I	X	Z
R	Q	C	K	U	C	H	A	R	Z

1. HARCERZ

2.

3.

4.

5.

6.

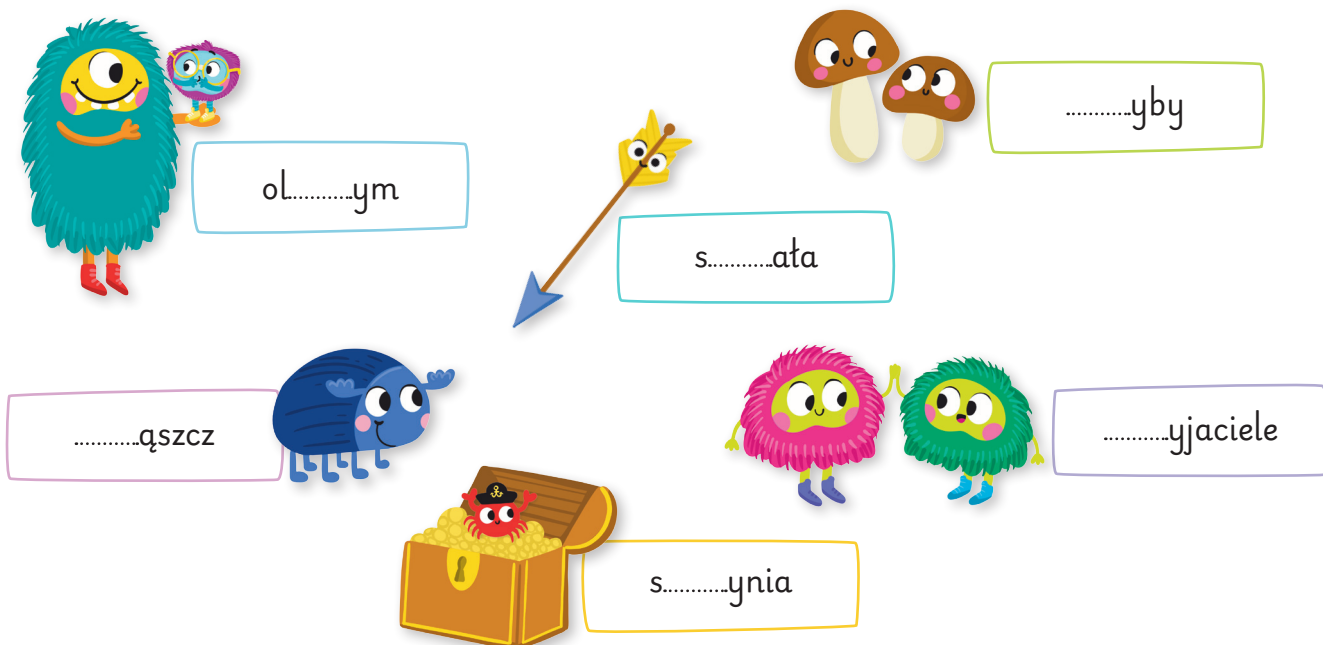
7.

8.

9.

Zadanie 3

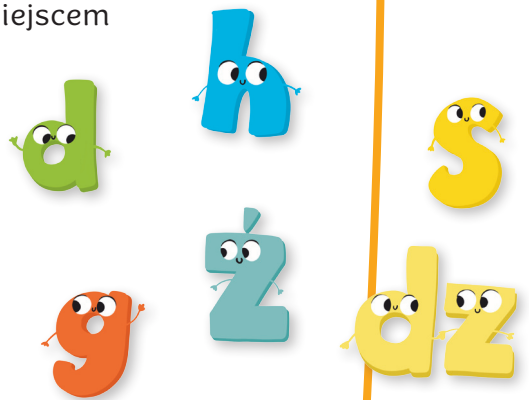
Uzupełnij wyrazy literami: **brz**, **chrz**, **grz**, **krz**, **prz**, **trz**, a dowiesz się, co jeszcze Ortograficzny Urwis zobaczył w domku, który odwiedził.



Cześć! Jestem **Ż**. Mówią na mnie „żet z kropką”.

Często w podobnych wyrazach zamieniam się miejscem z zaprzyjaźnionymi literami:

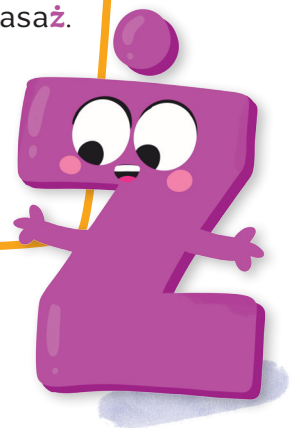
- **d** (wło**ż**yc – wkl**a**dać),
- **g** (ksi**a**żka – ksi**e**ga),
- **h** (dru**ż**yna – dru**h**),
- **s** (bli**ż**ej – bli**s**ko),
- **z** (gwi**ż**dżę – gwi**z**dać),
- **ż** (gro**ż**ę – gro**ź**ba),
- **dz** (kole**ż**anki – koled**z**y).



Z literami **l**, **ł** i **r** jesteśmy niczym papużki nierozłączki: odwil**ż**, mał**ż**ństwo, oskar**ż**ać. Zawsze trzymamy się razem!

Jestem bardzo otwarty i lubię wszystkie słowa, które przywędrowały do Polski z dalekich krajów (głównie Francji): banda**ż**, oran**ż**ada, masa**ż**.

Są też wyrazy, w których nikt nie umie wyjaśnić mojej obecności, a jednak jakoś się w nich znalazłem, np. **ż**ółw, po**ż**yczać, ju**ż**.



Zadanie 4

Rozwiąż zagadkę od Ortograficznego Urwisa. Napisz wyrazy, podobne do tych już zapisanych, ale z literą **ż**.



pienią**d**ze

p _ _ _ _ _ k _

maza**ć**

_ _ _ _ **ę**

pier**ó**g

ksi**e**stwo

p _ e _ _ _ _

k _ _ a _ _



Zadanie 5

Przeczytaj historię żaby Żanety i zaznacz wszystkie wyrazy z literą **ż**. Wciel się w rolę ortograficznego detektywa i odpowiedz na pytania.



Żaba Żaneta wybrała się do Paryża. Była bardzo głodna. W restauracji okazało się, że w menu królują małże i żabie udka. Zadrżała o swoje życie. Jej nóżki nie były na sprzedaż! Spojrzała na talerz, łyżkę i nóż. Z zalem poprosiła o ryż i oranżadę, a do domu wróciła głodna... i lżejsza o kilka gramów!

W którym wyrazie **ż** wymienia się na **s**?

W którym wyrazie **ż** występuje po literze **l**?

Który wyraz z literą **ż** pochodzi z języka obcego?

W którym wyrazie litera **ż** wymienia się na **g**?

W którym wyrazie obecności litery **ż** nie da się wytłumaczyć żadną zasadą?



Zadanie 6

Gdy mama Ortograficznego Urwisa po raz kolejny usłyszała krzyk: „Co na kolację?“, postanowiła zrobić mu psikus. Wsunęła kartkę z odpowiedzią pod drzwi. Pomóż mu rozszyfrować wiadomość.

Dziś na kolację:

5 4 3 7 10 1 6 2

i

10 7 9 6 8 H Y



1 2



3



4 K



5 L 6



G 7



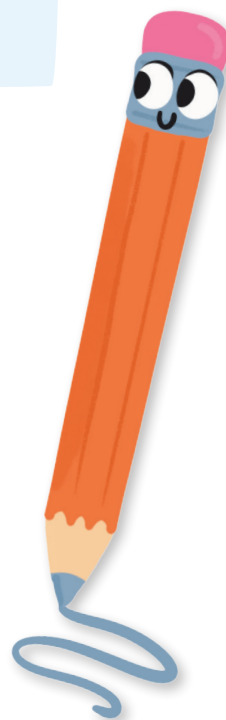
N 8



9 E



10 W



Zadanie 7

Uzupełnij tekst o wyprawie na grzyby. Wpisz **rz** lub **ż**.



DYKTANDO

P.....yszedł czas na w.....eśniową wyprawę na g.....yby.

G.....eś, Bo.....enka i Ma.....enka są p.....ygotowani. Mają koszyki i małe no.....yki. Na wyprawę jadą z babcią Gra.....yną i wujkiem And.....ejem.

- Ja pojadę z p.....odu! - k.....yczy G.....eś i ju.....siedzi na swoimółym rowe.....e. - Las jest na wzgó.....u. Ruszajmy!

- Daleko jeszcze? - pyta po pewnym czasie Ma.....enka.

- Bli.....ej ni.....myślisz - odpowiada babcia.

- To dob.....e, bo wszyscy ju.....na.....ekają na cię.....ką jazdę pod górę.

Zaczynają uwa.....ne poszukiwania. Pat.....ą ni.....ej, patrzą wy.....ej. Nic. Sąuki,aby, d.....ewa, o.....echy i ja.....ębina. Bo.....enka dost.....ega nawet ba.....anta!

A g.....yby? Ani jednego.



Bycie g.....ybia.....em to nietatwaecz!